

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์

เขต 3

The Relationship Between Strategic Leadership and Learning
Organization of Schools under the Surin Primary Educational
Service Area Office 3

วิยะดา เจียวรัมย์¹, ศุภธนภฤษ ยอดสละ^{2*}, พนา จินดาศรี³
Wiyada Jiawrum¹, Supathanakris Yordsala^{2*}, Phana Jindasri³

^{1,2,3} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
^{1,2,3} Educational Administration, Faculty of Education, Surindra Rajabhat University

*Corresponding email: 64054010128@ms.srru.ac.th

Received: 21 April 2023; Revised: 7 June 2023; Accepted: 12 June 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และ 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 341 คนซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยค่าความเชื่อมั่นภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ 0.96 และค่าความเชื่อมั่นการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.824

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, องค์กรแห่งการเรียนรู้

ABSTRACT

The purposes of the research were to 1) to study the level of strategic leadership of school administrators; 2) to study the level of being a learning organization of the school; and 3) to study the relationship between strategic leadership and the learning organization of school under the Surin Primary Educational Service Area Office 3. The sample group consisted of 341 school administrators and teachers under the Surin Primary Educational Service Area Office 3 received from a stratified random sampling. A 5-point rating scale questionnaire with 0.96 of reliability in term of the strategic leadership of school administrator and 0.94 of reliability in terms of the learning organization of school) Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient.

The results showed that 1) The overall level of the strategic leadership of school administrators under the Surin Primary Educational Service Area Office 3 was at a high level. Further, the study also showed that it was also at a high level for each aspect. 2) The overall level of being the learning organization of schools under the Surin Primary Educational Service Area Office 3 was at a high level. In addition, the study also revealed that it was also at a high level for each aspect in term of being the learning organization. and 3) The strategic leadership was highly correlated with the learning organization of schools at 0.01 of statistically significant level which are the correlation coefficient was 0.824.

Keywords: Relationship, Strategic Leadership, Learning Organization

บทนำ

ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 ได้กำหนดให้มี “ยุทธศาสตร์ชาติ” เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว พร้อมกับการปฏิรูปและการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารราชการแผ่นดินในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพของประเทศไทยในทุกภาคส่วนและนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นหรือบรรเทาความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และสามารถรับมือกับภัยคุกคามและบริหารจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและสามารถเปลี่ยนผ่านประเทศไปพร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ใหม่ของโลกได้ ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยยังคงรักษาบทบาทสำคัญของเวทีโลก สามารถดำรงรักษาความเป็นชาติให้มีความมั่นคงและคนไทยในประเทศมีความอยู่ดีมีสุขอย่างถ้วนหน้ากัน สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2560) ปัจจุบันองค์กรต่างๆ ต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง และเทคโนโลยีอย่างมากมายส่งผลให้ทุกองค์กรต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง องค์กรการศึกษาซึ่งเป็นองค์กรที่ช่วยพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ มีค่านิยมที่ดีในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมดังนั้นองค์กรที่จะประสบความสำเร็จและอยู่รอดได้ต้องเป็นองค์กรที่สามารถกระตุ้นและส่งเสริมความสามารถของบุคลากรในการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องทั่วทุกระบบในองค์กรซึ่งก็หมายถึงการพัฒนาไปสู่ “องค์กรแห่งการเรียนรู้” นั่นเอง องค์กรที่จะได้เปรียบใน

การแข่งขันแบบยั่งยืนได้ในสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรจะต้องเรียนรู้ได้ดีกว่าและเร็วกว่า Marquardt (1996) องค์กรแห่งการเรียนรู้ ต้องมีโครงสร้างที่เหมาะสม ไม่มีสายการบังคับบัญชามากเกินไป มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร ทุกคนมีส่วนร่วมสร้างและถ่ายทอดความรู้ เน้นความมีกลยุทธ์ มีบรรยากาศที่เกื้อหนุน มีการทำงานเป็นทีม และมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน หัวใจขององค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ องค์กรมีผู้นำที่เป็นเลิศ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559)

การบริหารจัดการของผู้นำสถานศึกษา หากสถานศึกษาใดมีผู้นำและการจัดการที่ดีก็จะส่งผลให้ สถานศึกษานั้นมีภาพลักษณ์ที่ดีและได้รับความนิยมนิยมชมชอบจากผู้มารับบริการ สถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการที่ดี ผู้นำสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่ตั้งไว้ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยผู้นำระดับองค์กรซึ่งเป็นระดับกลยุทธ์เป็นบุคคลที่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์กรในทุกขั้นตอน Marquardt & Reynolds (1994) ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันจึงต้องมีรูปแบบของความเป็นผู้นำที่เปลี่ยนแปลงไป และผู้นำเชิงกลยุทธ์ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งในการที่จะนำความสำเร็จก้าวหน้ามาสู่องค์กรได้ การบริหารเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญต่อผู้นำเป็นอย่างมาก สามารถทำให้ผู้นำมีแบบแผน มีความรอบคอบมากยิ่งขึ้น ผู้นำองค์กรหลายแห่งที่ประสบความสำเร็จล้วนแต่มีความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันซึ่งผู้นำต้องหาความรู้ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ให้มากขึ้น ต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีผู้นำเชิงกลยุทธ์ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551: 1) การเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ต้องสร้างกระบวนการในการกำหนดทิศทาง กระตุ้น และสร้างแรงบันดาลใจให้แก่องค์กร ในการริเริ่มสิ่งต่าง ๆ ให้องค์กรอยู่รอดไปได้ และภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นอีกหนึ่งในประเภทของผู้นำที่จะเป็นแรงผลักดันให้การบริหารเชิงกลยุทธ์ประสบความสำเร็จลุล่วงด้วยดี

องค์กรแห่งการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารยุคใหม่จะต้องสร้างขึ้นเป็นสิ่งที่จะต้องแสดงภาวะความเป็นผู้นำจัดหาหรือแสวงหาโอกาสเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ (Generative Learning) ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วยความเชื่อที่ว่า “คนยิ่งเรียนรู้ก็จะยิ่งขยายขีดความสามารถของตนออกไป” (As People Learn, Their Abilities Expand) และ “องค์กรที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้จะเติบโตและพัฒนาต่อไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด” (Senge, 1990; อ้างถึงใน Hughes, 1999: 52) สอดคล้องกับ Razik and Swanson ได้กล่าวถึงโรงเรียนในฐานะที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ว่า องค์กรประกอบสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนมีลักษณะเช่นนี้ได้ ผู้บริหารต้องมองโรงเรียนเป็นระบบขององค์กร (Organizational System) ซึ่งส่วนต่าง ๆ ต้องมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องของขนาดหรือความซับซ้อนขององค์กร การตัดสินใจ อำนาจในองค์กร วัฒนธรรมในองค์กร ภาวะผู้นำในองค์กร การเปลี่ยนแปลงในองค์กร ความมีประสิทธิภาพในองค์กร การติดต่อ สื่อสารและเรื่องของการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในองค์กร (Razik and Swanson, 2001; อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2544: 10-11) เพราะฉะนั้นสิ่งสำคัญในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาจึงขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารในการที่จะสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เป็นหน่วยงานรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีสถานศึกษาในสังกัด 233 แห่ง ทำหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัด นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) และมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งต่างก็มุ่งให้สถานศึกษามีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ได้ปฏิบัติตามหลักนโยบายและยุทธศาสตร์ โดยได้กำหนดนโยบายในการบริหารจัดการศึกษาไว้ 5 ด้าน คือ 1) นักเรียนมีคุณธรรม ความรู้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข 2) ครูเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนยกระดับความเป็นมืออาชีพ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นนักบริหารมืออาชีพ 4) สถานศึกษาเร่งรัดคุณภาพ สู่มาตรฐานสากล 5) เขตพื้นที่การศึกษาพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งนโยบายแต่ละข้อจะเห็นได้ว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เป็นหน่วยงานที่ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียน ครู และผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเตรียมพร้อมผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพิ่มมากขึ้น เพื่อนำทักษะทางด้านความเป็นภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารและยกระดับสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวนโรงเรียน 233 แห่ง แบ่งเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก 68 แห่ง ขนาดกลาง 162 แห่ง และขนาดใหญ่ 3 แห่ง จำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครุรวมทั้งหมด 3,006 คน

1.2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวนทั้งสิ้น 341 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 28 คน ครู 313 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยได้มาจากการเปิดตารางสำเร็จรูป เครจซี่และมอแกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้น แล้วจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลาก

การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นตัวแบ่งชั้น จะจำแนกโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด (พิจารณาจากเกณฑ์การมอบรางวัลทรงคุณค่าของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ดังนี้

ขนาดเล็ก 68 แห่ง	มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน
ขนาดกลาง 162 แห่ง	มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-500 คน
ขนาดใหญ่ 3 แห่ง	มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 501 ขึ้นไป

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัว คือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดของตัวแปรแต่ละตัว ดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการหลายแนวคิด ได้แก่ แนวคิดของ DuBrin (1998); Robbins & Coulter (2003); Gill (2006); เนตรพัฒนา ยาวีราช (2552); เวงศักดิ์ พุกษเทเวศ (2553); วรารักษ์ หนึ่งโชคชัย (2557) และอรุณี อัทกลับ (2560) ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การกำหนดทิศทางขององค์กร 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 4) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์

2.2 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการหลายแนวคิด ได้แก่ แนวคิดของ Ubben and others Garvin (1993); Marquardt (1996); Senge (2006); ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2551); ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2552) และจิรประภา อัครบวร (2554) ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ความรอบรู้แห่งตน 2) แบบแผนความคิดอ่าน 3) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 4) การเรียนรู้เป็นทีม 5) ความคิดเชิงระบบ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบไปด้วย 1) แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.42 - 0.72 ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 3) แบบสอบถามการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.19 - 0.73 ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขอข้อมูลรายชื่อของโรงเรียนในเขตของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ปีการศึกษา 2565 และมาดำเนินการสุ่มตัวอย่าง

4.2 ขอหนังสือรับรองจากโครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.3 ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถาม โดยส่งลิงก์ตำแหน่งที่อยู่เว็บของกูเกิลฟอร์ม (Google Form) ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ขอจากกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมดจำนวน 341 ฉบับ และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถามและส่งแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะติดตามการตอบแบบสอบถามกลับคืน

4.4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งไปเก็บข้อมูลทั้งหมด จำนวน 341 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 341 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าทางสถิติ ดังนี้

5.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน วิเคราะห์ผลจากคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

5.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารและแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยรวม รายด้าน และรายข้อ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2554: 102)

4.50 – 5.00 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติของผู้บริหารมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติของผู้บริหารมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติของผู้บริหารปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติของผู้บริหารน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติของผู้บริหารน้อยที่สุด

5.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ชูศรี วงศ์รัตน์ (2560: 362-363) ดังนี้

สูงกว่า 0.90 มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

0.71 - 0.90 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

0.30 - 0.70 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ต่ำกว่า 0.30 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

0.00 ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา		ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	การกำหนดทิศทางขององค์กร	4.17	0.47	มาก
2	การกำหนดกลยุทธ์	4.15	0.52	มาก
3	การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.16	0.52	มาก
4	การควบคุมและประเมินกลยุทธ์	4.21	0.44	มาก
เฉลี่ย		4.17	0.46	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17, S.D. = 0.46$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.21, S.D. = 0.44$) การกำหนดทิศทางขององค์กร ($\bar{X} = 4.17, S.D. = 0.47$) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.16, S.D. = 0.52$) การกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.15, S.D. = 0.52$)

2. ผลการศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา		ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ความรู้รอบรู้แห่งตน	4.39	0.46	มาก
2	แบบแผนความคิดอ่าน	4.37	0.42	มาก
3	การมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.34	0.49	มาก
4	การเรียนรู้เป็นทีม	4.36	0.54	มาก
5	การคิดเชิงระบบ	4.38	0.49	มาก
เฉลี่ย		4.37	0.42	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.42$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ความรู้รอบรู้แห่งตน ($\bar{X} = 4.39, S.D. = 0.46$) การคิดเชิงระบบ ($\bar{X} = 4.38, S.D. = 0.49$) แบบแผนความคิดอ่าน ($\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.42$) การเรียนรู้เป็นทีม ($\bar{X} = 4.36, S.D. = 0.54$) และการมีวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X} = 4.34, S.D. = 0.49$)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 ในแต่ละด้าน โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์	การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา					
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	โดยรวม(Y)
X ₁	0.659**	0.545**	0.703**	0.683**	0.701**	0.772**
X ₂	0.647**	0.553**	0.712**	0.697**	0.707**	0.778**
X ₃	0.678**	0.580**	0.709**	0.732**	0.699**	0.797**
X ₄	0.648**	0.558**	0.681**	0.638**	0.611**	0.733**
โดยรวม (X)	0.703**	0.598**	0.750**	0.737**	0.728**	0.824**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.824 แสดงว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอยู่ในระดับสูง

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง หากพิจารณาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์รายด้าน ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสูงสุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.797 รองลงมา คือ ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.778 ด้านการกำหนดกลยุทธ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.772 และด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.733 ตามลำดับ

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง หากพิจารณาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้รายด้าน ด้านการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.750 รองลงมาคือ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.737 ด้านการคิดเชิงระบบ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.728 ด้านความรอบรู้แห่งตน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.703 และด้านแบบแผนความคิดอ่าน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.598 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายตามประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ด้านนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และด้านการกำหนดกลยุทธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา อาทกรกิจ และรุ่งชัชชาพร เวหะชาติ (2559) ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1” พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.1 การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการจัดทำยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในการบริหารจัดการจัดการสถานศึกษาร่วมทั้งมีการกำกับควบคุมดูแลอย่างเป็นระบบ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องกำกับติดตามโดยสถานศึกษาต้องมีการประกันคุณภาพภายในเพื่อกำกับติดตาม และมีเครื่องมือในการตรวจสอบในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ยุติธรรม มีการนำผลการปฏิบัติงานจริงเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดควบคุมและตรวจตราการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณชษฐ์ ชาญประเสริฐ (2555) ได้ศึกษา แนวทางการใช้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงสุดผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากกว่าการดำเนินงานในด้านอื่นๆ ของผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 ด้านการกำหนดกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา มุ่งหวังที่จะระอคอยผลลัพธ์ที่คาดหวัง โดยใช้การควบคุมเชิงกลยุทธ์เพื่อติดตามความก้าวหน้าของกลยุทธ์ เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงหรือปัญหาในอนาคต ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายและความสำเร็จขององค์กร จึงทำให้การกำหนดกลยุทธ์เป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญมีการวางแผนเหมือนกันและเป็นสิ่งที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Bateman & Snell (1999 : 131) กล่าวว่า การกำหนดกลยุทธ์เป็นวิธีการหรือแผนที่ให้เกิดความเข้าใจที่ช่วยสามารถทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนดกลยุทธ์จะกำหนดทิศทางและกำหนดโครงสร้างงาน ซึ่งการบริหารจะใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยการอาศัยการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic) ยุทธวิธี (Tactic) และการปฏิบัติการ (Operational)

2. ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรู้แห่งตน ด้านการคิดเชิงระบบ ด้านแบบแผนความคิดอ่าน ด้านการเรียนรู้เป็นทีม และด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม

2.1 ด้านความรู้แห่งตน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษา สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ จัดกิจกรรมเพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาตนเองและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างต่อเนื่องทำให้บุคลากรในสถานศึกษามีความมุ่งมั่นกระตือรือร้น สนใจแสวงหาความรู้ แสวงหาโอกาสการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการศึกษาอยู่เสมอ

และนำความรู้ วิทยาการ นวัตกรรมการสอนใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังศุมาลิน กุลฉวะ (2561 : 9) ได้ทำวิจัย เรื่อง “ภาวะผู้นำทางเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3” ผลการวิจัยพบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาขาดการส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษา สร้างและพัฒนาวิสัยทัศน์ของตนเอง หากบุคลากรไม่มีวิสัยทัศน์ของตนเองสิ่งที่เกิดขึ้น คือ การนำเอาวิสัยทัศน์ของใครบางคนเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องของการยอมตามที่ไม่มีความผูกพัน ขณะที่บุคคลที่มีทิศทางของตนเองสามารถร่วมกับผู้อื่นในการสร้างทิศทางและวิสัยทัศน์ร่วมกันได้ การเป็นนายแห่งตนจึงเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วม พิชาย รัตนดิถก ณ ภูเก็ต (2552 : 375) และสอดคล้องกับ Senge (1990) กล่าวว่า องค์กรที่เรียนรู้จะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ซึ่งจะเน้นกรอบความคิด เกี่ยวกับสภาพในอนาคตขององค์กรที่ทุกคนในองค์กรมีความปรารถนาาร่วมกันช่วยกันสร้างภาพอนาคตของหน่วยงานที่ทุกคนจะทุ่มเทหนักแรงกายแรงใจกระทำให้เกิดขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้การเรียนรู้ ริเริ่ม ทดลองสิ่งใหม่ๆ ของคนในองค์กรเป็นไปในทิศทางที่มุ่งไปสู่จุดเดียวกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.824 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์แต่ละด้าน ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ด้านการกำหนดกลยุทธ์ และด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ตามลำดับ

3.1 ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสูงสุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.797 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นกธิดา เจริญสุข (2558) ได้ทำการศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร เชิงกลยุทธ์กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2” พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ในแต่ละด้านโดยรวมมีความสัมพันธ์ในทางบวก อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันอยู่ระหว่าง .515 - .786 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การนำกลยุทธ์ของสถานศึกษาไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เท่ากับ .786 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการนำกลยุทธ์ที่ถูกกำหนดขึ้นไปประยุกต์ใช้ดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม มีการวางแผนจัดบุคคลและ ทรัพยากรก่อนที่จะนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงาน และผลงาน มีกระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบในการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานตามกลยุทธ์ มีการกระตุ้นให้กำลังใจและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติในการนำกลยุทธ์ไปใช้ และสอดคล้องกับ เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2552) กล่าวว่า การวิเคราะห์และเลือกกลยุทธ์เพื่อนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติซึ่งเป็นสิ่งที่ยากที่สุดในการจัดการเชิงกลยุทธ์และเป็นงานที่มีขั้นตอนที่ลับซับซ้อนการปฏิบัติเกี่ยวข้องกับเครื่องมือ หลาย

ชนิดหรือส่วนขององค์กรหลายส่วนที่ปรับกลยุทธ์ในการปฏิบัติเข้าหากัน รวมถึงการเป็นผู้นำที่เข้มแข็งเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการนำเอากลยุทธ์ไปปฏิบัติ

3.2 ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ มีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาต่ำสุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.733 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถเกี่ยวกับกระบวนการวัด และการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ได้ มีการวางแผนไว้ มีการประเมินกลยุทธ์และการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าการปฏิบัติงาน สามารถบรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา มีการควบคุมกลยุทธ์โดยการวัดผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริง และประเมินเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด มีการปรับปรุงแก้ไขกลยุทธ์และผลการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับเนตรวิณณา ยาวีราช (2552) และ Robbins & Coulter (2003) กล่าวว่า การควบคุม หรือการประเมินกลยุทธ์ ว่าเป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ กล่าวคือ เป็นการประเมินผลงานเพื่อให้ทราบว่าการปฏิบัติไปทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ ภายใต้พันธกิจเพียงใด มีความคลาดเคลื่อนระหว่างวัตถุประสงค์กับการปฏิบัติจริงตรงไหนควรต้องมีการปรับแก้อย่างไร กระบวนการประเมินผลงานหรือการควบคุมจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะใช้ในการตรวจสอบกิจกรรมที่ปฏิบัติเพื่อให้แน่ใจว่าจะบรรลุผลสำเร็จตามแผน หากมีความเบี่ยงเบนไปจากแผนก็จะดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ผู้บริหารทั้งหลายล้วนต้องเกี่ยวข้องกับหน้าที่ในการควบคุมทั้งนั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการศึกษาาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าด้านการกำหนดกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งหวังที่จะรอคอยผลลัพธ์ที่คาดหวัง จนลืมว่าการกำหนดกลยุทธ์เป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญมีการวางแผนเหมือนกันและเป็นสิ่งที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายเช่นเดียวกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางแผนงาน การกำหนดรูปแบบการบริหารงาน ความรับผิดชอบที่เหมาะสม ชัดเจน มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ โดยให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม สามารถตัดสินใจพร้อมทั้งให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเลือกกลยุทธ์ที่ดีที่สุด เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรต่อไป

1.2 จากการศึกษาาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วม อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาขาดการส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาสร้างและพัฒนาวิสัยทัศน์ของตนเองซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับบุคลากร มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาสร้างและพัฒนาวิสัยทัศน์ของตนเองและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างต่อเนื่องทำให้บุคลากรในสถานศึกษามีความมุ่งมั่นกระตือรือร้น สนใจแสวงหาความรู้ แสวงหาโอกาส ตลอดจนให้การสนับสนุนและยอมรับการนำเสนอความคิดที่บุคลากรกำหนดร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษาและก่อให้เกิดการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไป

1.3 จากการศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อยู่ในระดับสูง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติความสัมพันธ์มากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องบริหารสถานศึกษาโดยนำกลยุทธ์ที่วางไว้ไปปฏิบัติ

เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปตามกลยุทธ์ที่ตั้งไว้ ส่งผลให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษาตั้งไว้ได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้มีรูปแบบและแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในด้านการกำหนดกลยุทธ์ว่ามีกระบวนการใดหรือองค์ประกอบใดที่สามารถพัฒนาการกำหนดกลยุทธ์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ให้อยู่ในระดับสูงและสามารถเกิดขึ้นได้กับผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา อาทกรกิจ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2559). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา.
- จิระประภา อัครบวร. (2554). *พัฒนาคน บนความยั่งยืน*. เต่า (2000).
- เชวงศักดิ์ เลิศรัศมิ์กุล. (2553). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2551). *ภาวะผู้นำองค์กรยุคใหม่*. ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2560). *สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 13). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัชฐ์ ชาญประเสริฐ. (2555). *แนวทางการใช้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2552). *องค์การแห่งความรู้: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ*. แชนโพร พรินต์ติ้ง.
- นาถธิดา เจริญสุข. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์กับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์. รายงานการประชุมวิชาการและนำเสนอผลการวิจัย ระดับชาติและนานาชาติ, 6(3), 288-298.*
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2552). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์*. เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยสำหรับครู*. สุวีริยาสาสน์.
- พิชาย รัตนดิถก ณ ภูเก็ต. (2552). *องค์การและการบริหารจัดการ*. ริงค์ ปียอนด์บุ๊คส์
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2554). *ภาวะผู้นำ*. ธนอักษรพิมพ์.
- วรารักษ์ หนึ่งโชคชัย. (2557). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2544). *โรงเรียนองค์การแห่งการเรียนรู้แนวคิดทางการบริหารการศึกษา: กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ทิพย์วิสุทธ์

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *แนวทางการดำเนินงานโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ.2560*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- อังศุมาลิน กุลฉวะ. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- อรุณี อัครกลับ. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bateman, Thomas S. & Scott A. Snell. (1999). *Management: Building Competitive Advantage* (4th ed.). Boston: McGraw-Hill.
- DuBrin. (1998). *Leadership Research Findings, Practice, and Skills*. Boston Houghton: Mifflin Company.
- Garvin, David A. (1993, July-August). *Building a learning organization*. Harvard Business, 71, 78-91.
- Gill, R. (2006). *Theory and Practice of Leadership*. Sage.
- Hughes, L.W. (1999). *The Principle as Leader* (2nd ed). Prentice-Hall.
- Marquardt, M.J. (1996). *Building the Learning Organization: A System Approach to Quantum Improvement and Global Success*. McGraw-Hill.
- Marquardt & Reynolds. (1994). *The Global Learning Organization*. Irwin.
- Razik, T.A., & Swanson, A.D. (2001). *Fundamental Concepts of Educational Leadership* (2nd ed.). Merrill Prentice-Hall.
- Robbins, S.P., & Coulter, M. (2003). *Management* (7th ed.). Pearson Education.
- Senge, P.M.(1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. Currency Doubleday.